

Priporočila za delo bralnih skupin v MKL

Pripravila: Veronika Vurnik Škrabec, marec 2022

Mestna knjižnica Ljubljana Knjižnica Otona Županciča Knjižnica Bežigrad Knjižnica Prežihov Voranc Knjižnica Šiška Knjižnica Jožeta Mazovca Slovanska knjižnica
Mestna knjižnica Ljubljana Knjižnica Otona Županciča Knjižnica Bežigrad Knjižnica Prežihov Voranc Knjižnica Šiška Knjižnica Jožeta Mazovca Slovanska knjižnica
Mestna knjižnica Ljubljana Knjižnica Otona Županciča Knjižnica Bežigrad Knjižnica Prežihov Voranc Knjižnica Šiška Knjižnica Jožeta Mazovca Slovanska knjižnica
Mestna knjižnica Ljubljana Knjižnica Otona Županciča Knjižnica Bežigrad Knjižnica Prežihov Voranc Knjižnica Šiška Knjižnica Jožeta Mazovca Slovanska knjižnica
Mestna knjižnica Ljubljana Knjižnica Otona Županciča Knjižnica Bežigrad Knjižnica Prežihov Voranc Knjižnica Šiška Knjižnica Jožeta Mazovca Slovanska knjižnica

Uvod

Priporočila skušajo izraziti čim več pogledov na organiziranje in moderiranje bralnih skupin v splošni knjižnici. V delovni skupini za bralne skupine smo jih sestavili kot orodje za pomoč voditeljem oziroma moderatorjem (v tekstu je izraz »voditelj« nekoliko širši pojem, kadar zajema tudi organizacijo srečanja, sicer sta sinonima), dopolnili pa smo jih s poudarki psihoterapevtke, ki pri svojem delu intenzivno povezuje psihoterapijo z literaturo.

1. Kaj je bralna skupina v splošni knjižnici?

- Bralna skupina je skupina ljudi, predvidoma članov knjižnice, ki se redno srečujejo, da bi se pogovarjali o knjigah, ki so jih prebrali. Za sodelovanje v bralni skupini ni potrebno, da bi bili člani strokovnjaki na kateremkoli področju, dovolj je, da želijo deliti mnenje o prebrani literaturi.
- Bralna skupina ima lahko od 3 do 12 članov; praksa priporoča, da ne več kot 15 (še t. i. »mala skupina«).

2. Namen bralnih skupin

- Namen bralne skupine je vzpostavljanje stika med bralci in literaturo oziroma med literaturo in enakopravno sodelujočimi bralci, ki v skupini izmenjujejo mnenja in stališča o prebrani literaturi. Organiziranje bralnih skupin, včasih jih imenujemo tudi bralni klubi, ki v splošnih knjižnicah delujejo pod različnimi imeni, je tradicionalna dejavnost knjižnic, ki združuje bralce in spodbuja pogovor o prebranem gradivu.
- Promocija kakovostne literature in branja.
- Naravnost na cilj, to je poglobljen pogovor o knjigi, izmenjava mnenj in prijetno preživet čas.
- Učenje sprejemanja mnenja drugega in premagovanja konfliktov in napetosti.

3. Nekaj razlogov udeležencev za sodelovanje v bralni skupini

- Seznanjanje s kakovostnim branjem, branje knjig, ki jih sicer ne bi.
- Druženje, srečevanje z drugimi bralci.
- Enakopravno deljenje mnenja, sprejemanje različnih mnenj v varnem okolju.
- Intelktualna »telovadba«, spoznavanje neznanih življenjskih področij.
- S pogovorom o knjigah se širi splošna razgledanost, poznavanje literature, osebna rast s spoznavanjem samega sebe in socialnim prilagajanjem drugim.
- Udeleženci krepijo občutek za komunikacijo in 'vadijo' izražanje svojega mnenja pred publiko.
- Skupinsko delo spodbuja k diskusijam v skupini, vsak lahko postavlja vprašanja in izrazi svoje občutke.
- Zanimivo je slišati mnenja drugih in njihove argumentacije.

- Gre za kakovostno preživljanje prostega časa, lahko je sprostitev po napornem dnevu, neobremenjeno druženje deluje protistresno.
- Lahko je reševanje problema osamljenosti in izoliranosti, z udeležbo na srečanjih se lahko zmanjšuje stres in obolevnost ter krepi mentalno zdravje.
- Je zabavno, sproščujoče in brezplačno.
- Vsakdo je dobrodošel.

4. Ustanovitev bralne skupine

Pred začetkom delovanja bralne skupine je potrebno razmisliti:

- Bodo srečanja potekala v živo ali preko spleta (npr. platforma zoom)?
- Ima knjižnica prostorske pogoje za srečevanje bralne skupine?
- Kdo bo skupino vodil?
- Kakšne bralne skupine lahko organiziramo?
(Možnosti organiziranja bralnih skupin niso omejene; prav tako kot lahko na področju gradiva izbiramo različna gradiva, lahko organiziramo tudi bralne skupine za različne namene: najpogostejše se osredotočajo na romane, lahko so opredeljene glede na zvrsti literature ali za različne skupine uporabnikov: za starše in stare starše, starejše, otroke, mladostnike, bralce dramatike, izboljšanje branja, glasno branje...)
- Kdo je ciljna publika, kdo bodo udeleženci?
- Kako pogosta bodo srečanja, ob kakšnem terminu.
- Za katero starostno skupino (za otroke, mladostnike, mlajše odrasle ali za ljudi v srednjih letih, upokojence?) Starostniki, na primer, imajo potrebo po iskanju smisla starosti; pomembna je interakcija z drugimi ljudmi.
- Kakšen bo primarni namen skupine? Prvenstveno pogovor o prebrani vsebini ali poudarek na druženju, socializaciji ...
- Kakšna bo vsebinska opredelitev skupine, se bodo udeleženci pogovarjali o leposlovnih delih (najpogostejša oblika) ali bo poudarek na posamezni temi in njeni obravnavi v literaturi?

5. Oglaševanje in promocija bralne skupine

- Skupina naj ima ime in celostno podobo, ki spremlja promocijo in oglaševanje.
- Pred prvim srečanjem je potrebno predvideti, kje vse bodo objavljane informacije o srečanjih bralne skupine (na spletni strani, v koledarju, na infogaleriji, v napovedniku prireditvev, s plakati; v lokalnem okolju: na avtobusih, v medijih...).

6. Kdo bo vodil/moderiral bralno skupino?

- Bralno skupino lahko vodi knjižničar, prostovoljci, zunanji sodelavci knjižnice, kot so psihologi, psihoterapevti, andragogi, komparativisti, jezikoslovci in podobni profili, lahko pa so le strastni bralci z zadostnim poznavanjem in veseljem do literature in dela z ljudmi; lahko so posamezniki ali voditelja v paru.
- Po dogovoru in uspešnem delovanju bralne skupine se lahko udeleženci pri moderiranju pogovora tudi menjavajo. (Spodbujajmo tudi bralne skupine, ki v knjižnici potrebujejo le prostor in gradivo in niso formalno knjižnične; kljub temu so partner knjižnice in njen zagovornik.)

7. Dogovori voditelja in udeležencev na prvem srečanju

- Na začetku je nujno poudariti pravilo zaupnosti in doseči med udeleženci dogovor, da osebne teme, o katerih se pogovarjamo v skupini, ostanejo v skupini, torej se o njih izven skupine ne govori. Tako skuša voditelj zagotoviti varno okolje in zaupanje udeležencev.
- Obstajajo vprašanja in teme, ki lahko udeležence razdelijo, ker nanje ni končnega odgovora; zato se takšnim temam v pogovoru izognimo in se o njih ne pogovarjamo. Takšna področja so:
 - politika;
 - vera in religija;
 - trenutno aktualne teme, ki razdvajajo javno mnenje, kot so na primer cepljenje, begunstvo;
 - in vse, kar lahko povzroča nerešljiv konflikt med sogovorniki.
- Voditelj naj poudari, da bralna skupina v splošni knjižnici ni ne terapevtska ne skupina za samopomoč, a vendar pogosto deluje, kot bi bila eno ali drugo. Označimo jo lahko kot »neformalno biblioterapevtsko skupino« ali kot »preventivno«.

8. Razvojne faze skupin

V prvi fazi nastajanja skupine je vloga voditelja še posebej pomembna, saj postavi temelje, na katerih bo kasneje skupina delovala in jih nadgrajevala.

- Voditeljevo delo na začetku je predvsem zagotovitev strukture (čas trajanja srečanja, knjiga, katero bodo brali, frekvenca srečevanja, spoštljivost do vseh udeležencev), ki velja za temelj fizične in psihične varnosti; vzpostavitev norm ter varnega vzdušja.
- Voditelj torej poskrbi za to, da se bodo udeleženci v skupini dobro počutili.
- Na prvih srečanjih se lahko pri posameznem udeležencu pojavlja bojazen, kako se bodo ostali udeleženci odzivali nanj in ali bo sprejet. (Tovrstna bojazen je navzoča v raznih skupinah z različnimi tematikami in nameni, tudi v terapevtskih skupinah).

- Udeležence lahko skrbi za lastno integriteto - ali bo njihova identiteta ostala „nedotaknjena“.
- Ta strah je povezan z negotovostjo, pomanjkanjem samozavesti, morda s sramežljivostjo in z vsekakor utemeljeno previdnostjo. Pridružitve bralni skupini je lahko soočanje z neznanim, stopanje po novi poti, na kateri udeleženec še ne pozna vseh možnih prepek in brvi, preko katerih je potrebno iti ali čemu vse se je bolje izogniti.
- Udeleženci skupaj tvorijo skupino, celoto in vplivajo drug na drugega. Interakcija med njimi poteka na več nivojih hkrati, nekaterih se zavedajo, nekaterih ne.
- Komunikacija med člani skupine je v tej začetni fazi relativno stereotipna, poteka po uveljavljenih pravilih obnašanja med neznanci na družabnem srečanju in omejena na obravnavano tematiko in tematiko v povezavi s skupino.
- Udeleženci pristopajo k pogovoru racionalno; morebitni iracionalni vidiki pri članu, ki se srečuje s svojo lastno težavo, so zatrti zaradi ohranjanja varnosti, miru in korektnega vedenja v skupini.

V drugi fazi se začnejo udeleženci počasi povezovati med seboj. Takrat se postavijo smernice za nadaljnje delo; pogovori lahko ostanejo na nivoju pogovora o prebranem, lahko pa skozi pogovor o knjigi (ki je v vlogi medija) čedalje več povedo tudi o sebi.

- Voditelj bralne skupine je v tej fazi pozoren na to, da se vsak pridružen udeleženec v skupini počuti dobrodošlega.
- Voditelj je pozoren na razvijajoče se zaupanje med udeleženci skupine.
- Voditelj je pri odprti skupini, kjer se novi udeleženci lahko pridružijo kadarkoli, pozoren, da se ob novih udeležbah počutijo vsi v skupini dobro, da se ohranja klima zaupanja in varno okolje.
- Pogosto se v tej fazi pri udeležencih pojavi želja deliti s sogovorniki poleg lastnega mnenja tudi izkušnje iz svojega osebnega življenja.

Tretjo fazo predstavlja utečeno redno srečevanje skupine, v kateri:

- voditelj pozna imena rednih udeležencev srečanj bralne skupine,
- ima vsak udeleženec svoje mesto in ima možnost povedati svoje mnenje,
- kjer je komunikacija spoštljiva, kultura pogovora visoka,
- vedno govori samo eden istočasno,
- sogovorniki lahko povprašajo za pojasnilo,
- osebna stališča in življenjska dejstva se ne vrednotijo,
- o odsotnih se ne govori.

9. Priprava moderatorja pred srečanjem bralne skupine

- Izberemo naslov ali temo naslednjega srečanja, samostojno ali v dogovoru z udeleženci.
- Seznam naslovov lahko napovemo za več mesecev vnaprej.
- Poskrbimo, da bo naslednja knjiga v dovolj izvodih zagotovo na voljo, preverimo torej proste/dostopne izvode knjige, preverimo razpoložljivost naslova v elektronski verziji.
- Knjižnici predlagamo dokup izvodov izbrane knjige, če je ta smiseln.
- Preverimo, če imajo bralci dovolj časa za branje.
- Knjigo preberemo, premislimo, analiziramo, poiščemo morebitno simboliko, prepoznamo arhetipsko govorico ...
- Preberemo spremne besede, recenzije, mnenja, zberemo informacije o avtorju, upoštevamo morebitno literarnozgodovinsko obravnavo knjige.
- Sestavimo seznam del istega avtorja in spisek podobnih del.
- Sestavimo obširen spisek vprašanj za spodbujanje pogovora.
- Zavedati se moramo, da je dobra priprava moderatorja temelj uspešnega srečanja bralne skupine.

10. Na kaj naj bo moderator pozoren

- Spoštujemo čas udeležencev; srečanje začnimo največ 5-10 minut po načrtovanem času. Večje zamude lahko ubijajo entuziazem in razvrednotijo pomembnost pogovora.
- Na začetnih srečanjih povabimo udeležence, da se na kratko predstavijo, a kot sami želijo.
- Imejmo koncept, da ne izgubimo smeri pogovora.
- Načrtujemo, kako bomo enakovredno vključili vse udeležence v pogovor, saj imajo različni ljudje različne načine komentiranja in sodelovanja v pogovoru.
- Upoštevajmo načela dobre komunikacije in tudi udeležence spodbujajmo k primernemu izražanju stališč in k pozitivnemu odnosu do drugih članov skupine.
- Na dan bodo prihajale osebne refleksije udeležencev, moderator jih mora subtilno usmerjati, podpirati, po potrebi ustavljati.
- Da se vsak udeleženec počuti slišane, lahko izbrana stališča ponovimo ali jih kako drugače povzamemo.

11. Osebne kompetence voditelja skupine

- Voditelj je nosilec ideje in ciljev skupine.
- Potrebno je dobro poznavanje samega sebe, sposobnost samoopazovanja in samorefleksije.

- Uravnoteženo samozavesten voditelj je sposoben čutiti naklonjen, prijateljski odnos do drugih, kar je pogoj za spretno, sproščeno in posledično uspešno moderiranje skupine.
- Kompetence daje voditelju tudi sama ustanova, knjižnica, s tem, da mu zaupa opravljanje te (zahtevne) veščine.
- Voditelj naj se zaveda sposobnosti prepoznavanja in upravljanja z lastnimi čustvi ter sposobnost prepoznavanja čustev drugih. (Za razliko od umske inteligence in osebnostnih lastnosti, ki se oblikujejo že relativno v zgodnjem življenjskem obdobju, je čustveno inteligenco mogoče razvijati pri katerikoli starosti!)
- Zaželeno so razvite komunikacijske sposobnosti in s tem povezana sposobnost vodenja sproščenega pogovora.
- Zelo pomemben vidik komunikacijskih sposobnosti je sposobnost poslušanja.
- Dobri odnosi v skupini naraščajo skupaj z asertivnim vodenjem.
- Z njegovim zgledom bodo člani skupine lahko pridobili izkušnjo medsebojnega sodelovanja, izmenjavanja, konfrontiranja med sogovorniki: pod dobrim vodstvom udeleženci sodelujejo pri razvoju zdrave, konstruktivne in nenasilne komunikacije z drugimi.
- Voditelj naj ozavešči empatijo in sočutje, sposobnost življenja in razumevanja drugega.
- Voditelj naj bo družbeno in literarno razgledan.
- Voditelj naj bo prijazen in odprt in naj zna postavljati primerne meje.

12. Odgovornosti voditelja

- Skrbi za visoko kulturo pogovora.
- Zbrano sledi pogovoru in dogajanju in daje s posredovanjem (vprašanji, komentiranjem ...) možnost spregovoriti tistim, ki se težje vključijo v pogovor (so bolj introvertirani, manj agresivni...)
- Poskrbi, da vedno govori samo eden.
- Ko je govorec povedal, kar je želel, voditelj omogoči, da ga drugi lahko povprašajo, da pojasni tisto, česar niso razumeli.
- Po potrebi opozarja, da se o osebnih stvareh, ki se na skupini razkrijejo, ne govori izven skupine, pa tudi ne o odsotnih članih skupine, še posebej ne česa negativnega. Velja pravilo molčečnosti.
- Voditelj naj bo pozoren na to, da se kdo od udeležencev ne bi pretirano ali nejasno razkril, kar bi pozneje lahko obžaloval. O tem ni nobenih normativov, vse je odvisno od empatije, sočutja in subtilnosti moderatorja.
- Osebna stališča, doživetja in izkušnje se ne vrednotijo.
- O vseh pomembnih stvareh glede skupine se udeleženci z voditeljem pogovorijo in jih z njegovo pomočjo udeležijo.
- Voditelj lahko udeleženca, ki ne upošteva zakonitosti kultiviranega skupinskega pogovora, vljudno opomni, če pa se ta ni pripravljen prilagoditi

zahtevanemu nivoju nenasilne komunikacije v skupini, ga v individualnem pogovoru zaprosi, da se srečanj preneha udeleževati.

13. Moderiranje pogovora

- Na začetku lahko moderator povabi udeležence, da kdo od prisotnih povzame vsebino oziroma temo prebranega.
- Lahko se prebere kakšen od tipičnih ali ključnih odlomkov iz obravnavanega dela.
- Tako se osveži poznavanje vsebine srečanja, pogovor lahko steče naprej, spontano ali s pomočjo moderatorjevih vprašanj.
- Če pogovor ne steče spontano ali če se zdi to glede na dinamiko skupine ustrezno, se skupina lahko pogovarja v več »krogih« - v prvem krogu vsak pove na kratko svoje splošne vtise o knjigi, nato pa se poročanje v krogu nadaljuje glede vsebinskih detajlov, glede razumevanja teksta, komentiranja, izmenjave mnenj ...
- Pogovarjamo se v »jaz« stavkih (kaj je bilo meni všeč in zakaj, s katerim likom sem se poistovetil in kateri mi je šel najbolj na živce, kateri prizori so me vznemirili bolj kot drugi. Kakšne asociacije so mi vzbudili posamezni odlomki?...)
- Moderator naj ima pripravljenih čim več vprašanj.
- Naj bo pripravljen improvizirati z novimi vprašanji glede na potek pogovora in naj z lastnim konceptom ne ovira toka pogovora, če ta teče smiselno.
- Pogovor vodimo glede na tematiko knjige. Debata naj ostane povezana s tematiko; tiste, ki zaidejo, povabimo nazaj k obravnavani temi: "Vrnimo se h knjigi (ali na konec poglavja ...) ...« »Kaj menite o tem?« »Imam vprašanje o dogodku na strani« »Kaj se je v resnici zgodilo?« »Kaj bi to lahko pomenilo?« »Zakaj?«
- Pozorno poslušajmo in posamezne komentarje udeležencev zgoščeno ponovimo, da potrdimo, da smo jih slišali in preverimo, če smo pravilno razumeli: »Če prav razumem, želiš povedati... , ali se motim?«.
- Posredovanje je še posebej potrebno, če imamo v skupini gostobesednega sogovornika.
- Omogočimo vsem udeležencem, da sodelujejo v pogovoru. Pritegnimo bralce, ki molčijo, z neposrednimi odprtimi vprašanji; vendar ne silimo v tiste, ki zares ne želijo sodelovati. Morda kdo od njih ni prebral knjige in tega ne želi priznati, čeprav ima vsakdo pravico do ne-branja. Poskusimo z vprašanjem: "Kaj vam je bilo/ni bilo všeč v knjigi?".
- Izjemno pomembno je, da moderator pozorno spremlja dogajanje v skupini, še posebej, če je kdo od udeležencev bolj introvertiran in se težko priglasi k besedi, kdo drug je lahko ekstrovertiran in nekoliko agresiven v komunikaciji. Bolj molčeče lahko moderator povabi k pogovoru z vprašanji, če presodi, da

jim to ustreza, da se sami ne znajo ali ne zmorejo vključiti v debato, bi pa želeli povedati svoje mnenje.

- Moderator naj bo pozoren tudi na mimiko obraza, govornico telesa in druga neverbalna sporočila.
- Ob zaključevanju srečanja lahko povzamemo vsebinske poudarke pogovora in opozorimo na morebitne katarzične uvide skupine.
- Imejmo pripravljene izvode ocen, informacij o avtorju in/ali seznam podobnih del. Če okoliščine dopuščajo, lahko člani skupine že med srečanjem oblikujejo seznam priporočenih podobnih del. Ob zaključku večjih tematskih sklopov zberemo vsa priporočila in jih razdelimo med udeležence. Ti sezname naslovov so tudi dober vir za pomnjenje tem, ki so bile še posebej dobro sprejete.
- Pred zaključkom spomnimo prisotne na naslednje srečanje in naslov naslednje knjige. (Vedno imejmo pri roki dovolj promocijskih letakov bralne skupine za morebitne nove člane. Člani lahko povabijo nove udeležence in svojega prijateljskega kroga.)
- Kmalu po zaključku srečanja jih po elektronski pošti (redkeje z sms-om)(v skladu z ZVOP in GDPR) povabimo na naslednje srečanje s podatkom, katero knjigo bomo obravnavali.
- Skupinska interakcija je koristna, saj ljudi opogumlja za diskusijo v skupini, tako lahko postavljajo vprašanja ali izražajo svoje občutke.
- Skrbno voden pogovor omogoča zdravo, konstruktivno in nenasilno komunikacijo z drugimi.
- Člani skupine pogosto že med srečanjem priporočajo razne knjižne naslove; tako lahko skupina oblikuje seznam priporočenih podobnih del. Ob zaključku večjih tematskih sklopov ali ob koncu srečevalnega obdobja lahko zberemo vsa priporočila in seznam razdelimo med udeležence ali ga objavimo. Ti sezname so lahko sprejeti kot cilj dela skupine v določenem obdobju (na primer seznam kakovostnih zgodovinskih romanov, ljubezenskih romanov, ...).

14. Kakšna so lahko moderatorjeva vprašanja

»Vprašanja, ki lahko spodbudijo pogovor in se dotikajo različnih ravni obravnave:

- konteksta, časa nastanka knjige: Umestite delo v avtorjev opus/literarno obdobje. Kako avtobiografska je po vašem mnenju knjiga? Bi zaradi te knjige prebrali še kakšno delo istega avtorja? Zakaj (ne)? S katerimi knjigami, ki smo jih že obravnavali s skupini, bi lahko to primerjali?
- pomena teksta: Je zgodba jasna? Se je dalo slediti oziroma kakšni so razlogi za zapletenost zgodbe? Kaj je bil avtorjev namen? Lahko poiščete kakšno sporočilo? Kaj pomeni naslov?
- vsebine: Česa novega ste se naučili?
- tehnike: stil pisanja; avtorjev glas/pripovedovalec; kakšni so dialogi; simboli, metafore; začetek, sredina, konec; zgradba, so stvari smiselno povezane. Zakaj mislite, da je avtor izbral tak začetek?

- vrednotenja: Vam je bila knjiga všeč? Zakaj ja/ne? Kako ste se počutili ob branju? Primerjajte z drugimi.
- anekdot: Kje ste brali knjigo? Na kaj vas je spomnila? Se spomnite kakšne povezane zgodbe, osebne, sosedove, kaj so slišali, pripovedovali ... Kako je potekalo vaše branje? Ste brali celo knjigo naenkrat ali po kosih? Je bil to dober način?
- spodbujanja ustvarjalnega mišljenja: Kakšna bi bila knjiga, če bi avtor pisal v drugem časovnem obdobju? Kaj če ... ? Kakšen film bi posneli po knjigi? Motivacija za udeležbo na srečanjih in za članstvo v skupinah je različna, zato je pomembno na prvem srečanju preveriti pričakovanja in določiti osnovne okvire delovanja v zvezi s tem, za kakšno raven pogovora o knjigi bo šlo, bolj študijsko ali bolj družabno. Vsaj enkrat letno se delovanje skupine ovrednoti glede na pričakovanja in zadovoljstvo udeležencev. Člane se spodbuja, da si iz knjig izpisujejo dobre citate, posrečene misli, prinesejo izrezke, navežejo stik z avtorjem.« (Grešak, 2016, str. 24)

15. Usmerjanje pogovora, kadar nastopijo težave

- Pogosto se najde kdo, ki prekinja pogovor in drugim sega v besedo; razlog za prekinjanje sogovornikov je lahko posledica strasti ali navdušenja nad vsebino pogovora, lahko tudi nevljudnosti ali nezavedne agresivnosti. Moderator naj zbrano spremlja dogajanje in usmerja pogovor. Učinkovit komentar: »Zapomni si to misel, da nam jo poveš, ko sogovornik konča.«
- Monopoliziranje pogovora je za skupino moteče. Lahko se zgodi, da kdo od članov želi, da se skupina ukvarja le z njegovim stališčem ali komentarjem. V takem primeru lahko uporabimo komentar: »To je zanimiv pogled, je še kdo drug, ki je dobil podoben vtis ali morda popolnoma drugačnega?« ali: »Predstavil si nekaj zanimivih pogledov, ... , lahko slišimo še druge prisotne; kaj pa ti misliš o tem ...?«
- V primerih, ko se začne iskriti konflikt med udeleženci, mora moderator posredovati, saj se lahko konflikt razplamti v prepir. Napeto situacijo lahko ustavi z razmejevanjem v smislu, da smo vsi v redu, le naša mnenja niso enaka in da ima vsakdo pravico do svojega mnenja. Nakar z vprašanji preusmeri pogovor nazaj na osnovno temo oziroma vsebino knjige.
- Smiselna intervencija je tudi prekiniti besedni dvoboj že kmalu po prvem nestrinjanju: »Hvala obema za povedano. Vidim, da se v tej temi ne strinjata, kar je v redu. Ne strinjamo se vsi o vsem in tako je popolnoma v redu, saj je svet tako bolj zanimiv. Vsak ima pravico do lastnih stališč. Verjamem, da ste vznemirjeni, vseeno pa predlagam, da se vrnemo k vsebini knjige.« Dejstvo je, da konflikt sproži napetost v skupini, ki pa ob klepetu o prebranem izzveni. V teh primerih je najbolje, da se vodja drži le vsebine knjige, da napetost popusti.
- Spreten moderator zna spodbujati argumentiranje mnenj in stališč ter kritične misli udeležencev.

- Moderator z nekaj prakse konflikt hitro prepozna, ga ovrednoti in ga zna preusmeriti oziroma pravočasno zaustaviti.

16. Kaj je biblioterapija v splošni knjižnici?

- Biblioterapijo lahko definiramo tudi kot kognitivni vedenjski program, ki si prizadeva natančno določiti težavo, jo zmanjšati in dati moč posamezniku, da se z njo učinkovito sooči (Špoljar, 2003, str. 48).
- V kolikor voditelj bralne skupine nima ustrezne psihološke ali psihoterapevtske izobrazbe, je primernejši izraz za biblioterapijo v splošni knjižnici »neformalna biblioterapija« ali »bralno svetovanje«.
- »Neformalno biblioterapevtsko delo pomeni v našem kontekstu tisto bibliotekarjevo dejavnost, ki je vede ali nevede vezana na zdravilni učinek pisane besede. Tako tudi svetovanje bralcem ustrezno poimenuje bibliotekarjevo delo in njegovo poslanstvo v odnosu do bralca.« (Špoljar, 2003, str. 50)

17. Kako je lahko moderatorju razumevanje biblioterapije v pomoč?

- Temeljno opozorilo navaja Urbanija: »Knjiga je lahko zdravilo in lahko je tudi strup. Še več. Knjiga, ki je za nekoga zdravilo, je lahko za drugega strup in obratno.« (Reščič Rihar in Urbanija, 1999, str. 5)
- Bralec se lahko umika v literaturo, beži pred lastnim življenjem v tuje zgodbe, išče v tujih zgodbah, kar pogreša v svoji. Gre za svojevrsten obrambni mehanizem, ki ni primeren za trajno rešitev, nasprotno, je začasna rešitev, dokler posameznik ni pripravljen na uvid in razrešitev težave. Pogosto gre za branje žanrske literature.
- Lahko pa bralec išče zgodbe, v ključnih elementih podobne svoji. Tako je »terapevtsko branje« v smislu »spoznavnega branja« (dobro je, seveda, da ga spremlja »literarno« branje) iskanje odgovorov na različna življenjska vprašanja, iskanje rešitev lastnih težav s pomočjo tujih zgodb. Bralec lahko prepozna podobno situacijo svoji lastni, se identificira s katerim od likov, vidi drugačen, objektivnejši pogled na morebitno pereče vprašanje, je potolažen s spoznanjem, da ni edini, ki se sooča z določenimi življenjskimi izzivi, v izteku pripovedi je lahko nakazana rešitev problema, drugačen pogled nanj ali možen pozitiven izid. – ta proces vključuje ob branju bračev uvid, identifikacijo in katarzo.
- Bralec, ki se je pripravljen prepustiti branju kakovostnih del slovenske in svetovne književnosti, bo našel – ne glede na tematiko knjige – v literarnih umetninah lepoto in resnico, ki prinašata razumevanje življenja, osebnostno rast in duševni mir.

18. Navodila za udeležence spletne bralne skupine:

- Za pridružitve spletne bralne skupine udeleženci potrebujejo:
 - računalnik, tablico ali pametni telefon,
 - vgrajeno ali zunanjo kamero in mikrofon,
 - stalno internetno povezavo.
- Povezavo do izbrane platforme (Zoom, Meet, Teams ...) objavimo v promociji srečanja skupine ali jo pošljemo z vabilom na e-naslove prijavljenih udeležencev.
- Več informacij o prijavi v Zoom na: <http://www.dps.si/wp-content/uploads/2020/04/Zoom-navodila-za-uporabo.pdf> (iz »BRATI INU OBSTATI – nekaj informacij«, interno gradivo MKL (2020)).

VIRI IN LITERATURA

- *BRATI INU OBSTATI – nekaj informacij*, int. gradivo MKL (2021)
- Grešak, K. (2016). *Delovanje bralnih skupin v Mestni knjižnici Ljubljana* (Diplomsko delo). Filozofska fakulteta, Ljubljana.
- Reščič Rihar, T. in Urbanija, J. (1999). *Biblioterapija*. Ljubljana: Filozofska fakulteta, Oddelek za bibliotekarstvo.
- Špoljar, M. (2003). *Biblioterapija v splošni knjižnici* (Magistrsko delo). Filozofska fakulteta, Ljubljana.